

ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 26]
Total No. of Questions : 26]

[ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 8
[Total No. of Printed Pages : 8

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **318-EK (RS)**

Code No. : **318-EK (RS)**

ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವುದು (ಕೆ.ಪ್ರಾ.ಶಾ.) — ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ

FACILITATING LEARNING (LPS) — ENVIRONMENTAL STUDIES

(ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada & English Versions)

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯವಸ್ತು)
(**Revised Syllabus**)

ದಿನಾಂಕ : 09. 06. 2017]

Date : 09. 06. 2017]

ಸಮಯ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.00 ರವರೆಗೆ]

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 60

Time : 10.00 A.M. to 1.00 P.M.]

[Max. Marks : 60

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ

Register Number of the Candidate

(ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada Version)

ಭಾಗ - I

- ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಅಂಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಕಡ್ಡಾಯ : $10 \times 1 = 10$
- ಮಕ್ಕಳು ಕೈಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ
(A) ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲಗಳು
(B) ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಮನೋಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕೌಶಲಗಳು
(C) ಭಾಷಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲಗಳು
(D) ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೌಶಲಗಳು
 - ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಹೇಳಿಕೆ / ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲ
I. ಇದು ಒಂದು ಸಮೀಪ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರ
II. ಇದು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ
III. ಇದು ಏಕ ವಿಷಯ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ
IV. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :

D.El.Ed. - I (RS)

[Turn over

- (A) I ಮತ್ತು II (B) II ಮತ್ತು III
(C) III ಮಾತ್ರ (D) IV ಮಾತ್ರ
3. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವರು. ನಂತರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು
(A) ಶಿಶುಕೇಂದ್ರಿತದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ
(B) ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಬೋಧನಾರೂಪಗಳು
(C) ಅಪರಿಚಿತದಿಂದ ಪರಿಚಿತ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ
(D) ಪರಿಚಿತದಿಂದ ಅಪರಿಚಿತ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ
4. ವಸುದೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಪರಿಸರ ಮೌಲ್ಯ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ
(A) ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತವು
(B) ಪರಿಸರ ಎಂದರೆ ಮಾನವರು ಮಾತ್ರ
(C) ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರ
(D) ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮಾನವನ ಬಳಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ
5. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ?
(A) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹೇಳುವುದು
(B) ಸಸ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಲು ಹೇಳುವುದು
(C) ಸಸ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿಡಿಯೋವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು
(D) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ತಾಜಾ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಹೇಳುವುದು
6. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
(A) ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವ-ಅನುಭವ
(B) ಶಿಕ್ಷಕರ ಬೋಧನೆ
(C) ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಮುಖಾಂತರ ಬೋಧನೆ
(D) ವಿಷಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು
7. ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೈಜ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಕೀಟಗಳ ಜೀವನ ಕುರಿತ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತದೆ
(A) ವಿಡಿಯೋವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು
(B) ಚಾರ್ಟ್‌ನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು
(C) ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಣೆ
(D) ಮಾದರಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು

8. ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತರಗತಿಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು
 (A) ಪ್ರತಿ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಯ ಕಲಿಕಾ ಸನ್ನಿವೇಶ ವಿಶಿಷ್ಟ
 (B) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರಲು
 (C) ಕಲಿಕಾ ಶೈಲಿಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ
 (D) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅದೇ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿತ್ತಾರೆ
9. ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಆಹಾರ ಜಾಲ ಕುರಿತ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷಕ / ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಿದೆ
 (A) ರಾಜಸ್ಥಾನ (B) ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ
 (C) ಕೇರಳ (D) ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ
10. ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಚಿಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ
 (A) ಸಂಸ್ಕೃತಿ (B) ಸಮವಯಸ್ಕರು
 (C) ಶಾಲೆ (D) ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ

ಭಾಗ - II

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಅರ್ಧ ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಿರಲಿ : $5 \times 2 = 10$

11. ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ನಾವು ಏಕೆ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ?
12. ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ?
13. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಒಂದು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವ ಲಾಭಗಳೇನು ?
14. ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕರಣದ ಎರಡು ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
15. IV ನೇ ತರಗತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಎರಡು ಚಟುವಟಿಕೆ ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
16. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರವೇನು ?
17. 'ಮಣ್ಣು' ಎಂಬ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎರಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
18. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಅರಿವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಮುದ್ರಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ಬಳಸುವಿರಿ ?

ಭಾಗ - III

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ (a) ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನೆ (b) ಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರವು ಒಂದು ಪುಟ ಮೀರದಂತಿರಲಿ : $8 \times 5 = 40$

19. a) ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಕಲಿಕೆಯ ನಾಲ್ಕು ಕಲಿಕಾ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

- b) "ಮಗುವಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ." ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ.

20. a) “ಮಗುವಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವು ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗುತ್ತದೆ.” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) “ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಕ್ಕಳ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ.

21. a) “ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆಯು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ.” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) “ಸಾಂದರ್ಭಿಕರಣ ಕಲಿಕೆಯು ನಿಜ ಜಗತ್ತಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ.

22. a) ವಿಷಯಗಳ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಸಂಘಟನೆಯ ಆರು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) NCF 2005 ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರುವ ಐದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

23. a) ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ತರಗತಿಯ ಹೊರಗೆ ಅನುಕೂಲಿಸಲು ಐದು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿರಿ.

ಅಥವಾ

b) ಗಾಳಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸಲು ಅನ್ವೇಷಣಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನೀವು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಐದು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ.

24. a) “ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಕಥಾ ವಿಧಾನವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) “ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಚರ್ಚಾ ವಿಧಾನ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

25. a) ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ ? ಐದು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸಲು ಡೈಕ್ ಶ್ರವಣ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಿರಿ ? ಐದು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

26. a) ಪರಿಸರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಳಸುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) ಪರಿಸರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಪರಿಸರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸುವಿರಿ ?

(English Version)**PART - I**

Four choices have been given for each of the following questions. Choose the most appropriate answer and write in the answer-book. All the questions are compulsory. 10 × 1 = 10

1. Engaging the child in hands on and exploration activities enables the child to acquire which of the following skills ?
 - (A) Physical and emotional skills
 - (B) Cognitive and psychomotor skills
 - (C) Linguistic and cognitive skills
 - (D) Social and cultural skills.

2. Which of the following statements is/are not true about EVS ?
 - I. It is a composite study area
 - II. It develops a holistic perspective of the environment
 - III. It follows single subject approach
 - IV. It helps children to explore and experience their environment.

(A) I and II (B) II and III
(C) Only III (D) Only IV.

3. An EVS teacher facilitates learning about the structure and functioning of State Government and moves on to the structure and functioning of the Central Government. Here the teacher is following
 - (A) Child-centred to teacher-centred approach
 - (B) Repetitive modes of teaching
 - (C) Unknown to known approach
 - (D) Known to unknown approach.

4. The fundamental environmental value "Vasudhaiva Kutumbakam" emphasizes
 - (A) All that is alive belong to one single family
 - (B) Environment means only human beings
 - (C) Each living being is independent in nature
 - (D) Materials and resources on this earth exist only for human use.

5. An EVS teacher wants to develop aesthetic ability among the students. Which of the following activities will be more suitable ?
- (A) Asking the students to collect flowers and observe under microscope
 - (B) Drawing the picture of plant on the black-board and asking them to copy it
 - (C) Showing the video on plants
 - (D) Taking the students to the garden and asking them to observe plants and experience fresh air.
6. EVS is visualized as essentially child-centred with the main focus on
- (A) experiencing by children
 - (B) teaching by teachers
 - (C) teaching through the textbook
 - (D) stress on the content.
7. To develop inquiry about a real environment in the environment which resource about the life cycle of an insect serves the purpose ?
- (A) Viewing of a video
 - (B) Using a chart
 - (C) Observation in the garden
 - (D) Model preparation.
8. As a teacher we need to know the composition of every class for the reason that
- (A) every learner's learning context is unique
 - (B) to be friendly with students
 - (C) learner styles are same
 - (D) students are from the same community.
9. Teachers from Rajasthan, Madhya Pradesh and Kerala wanted to facilitate learning about 'Food web'. Which of these teachers has/have an advantage ?
- (A) Rajasthan
 - (B) Madhya Pradesh
 - (C) Kerala
 - (D) All of these.
10. An example for microsystem that influences a child's development is
- (A) Culture
 - (B) Peers
 - (C) School
 - (D) Mass media.

PART – II

Answer any *five* of the following questions, each answer not exceeding *half a page*. 5 × 2 = 10

11. Why should we understand interdependence in our environment ?
12. What a teacher can do to incorporate environmental perspectives in the teaching-learning process ?
13. What are the benefits of teaching EVS as a composite area ?
14. Mention *two* advantages of contextualizing EVS in teaching-learning.
15. Write *two* activities or situations to develop the concept of 'National Festivals' for Std. IV students.
16. What is the role of teacher in a field trip ?
17. Write *two* specific competencies for the topic 'Soil'.
18. How do you make use of print materials in developing environmental awareness among the students ?

PART – III

There is an alternate question for each of the following. Answer either 'a' or 'b', each answer not exceeding *one page*. 8 × 5 = 40

19. (a) Mention *four* major learning outcomes of studying EVS and explain any *two*.

OR

- (b) "Sociological environment can influence a child." Elaborate the statement.
20. (a) "The immediate environment of a child becomes an important medium of learning." Justify the statement.

OR

- (b) "EVS is a process of leading children to transformation of behaviours and a way of life." Justify the statement.
21. (a) "Experiential learning keeps the learners as the principal focus." Examine this statement with suitable examples.

OR

- (b) "Contextualizing learning involves relating the contents of the EVS to the real world situations." Examine this statement with suitable examples.

22. (a) Mention six advantages of thematic organization of the content and explain any *two*.

OR

- (b) Mention *five* guiding principles underlying NCF, 2005 and EVS and explain any *two*.

23. (a) Create *five* strategies for using environment outside the classroom to facilitate learning EVS.

OR

- (b) Create *five* strategies that you could use at 'Explore' stage to facilitate the concept 'Properties of air'.

24. (a) "Story telling method is one of the best suited methods for primary classes." Analyse the statement.

OR

- (b) "Discussion method is very useful for primary classes." Analyse the statement.

25. (a) How will you make use of environmental activities in your locality for facilitating EVS ? Design *five* strategies.

OR

- (b) How will you make use of audio-visual materials for facilitating EVS ? Mention *five* ways.

26. (a) How do you use nature as a resource to teach environmental concepts ?

OR

- (b) How do you use environmental corner to teach environmental concepts ?
